

Afd. Groningen-Zuid op excursie in het Yderveen

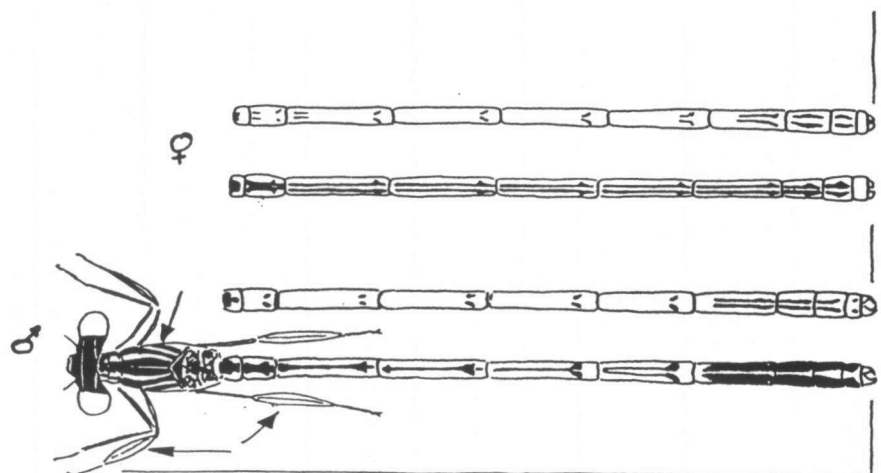
4 Juli was een bewolkte dag. De hoop op veel spectaculaire vangsten was met het vrij stevige westenwindje weggewaaid. Desalniettemin toog het tiental Zuiderlingen, dat vandaag was komen opdagen vol spanning op pad. Het excursiedoel, het Yderveen (A'foortco. 571.235) was al lang niet meer bezocht en men was benieuwd hoe het er bij lag.

De fietsen werden geparkeerd aan de rand van de grote plas waar brasems boven de flinke golfslag uitsprongen (tijd voor actief visstandbeheer?). Waterplanten waren op de gehele plas niet te bekennen, de oeverbegroeiing bestond uit een oerwoud van vlier, braam, akkerdistel en grote brandnetel, met hier en daar een relict uit betere tijden. We waren de plas voor de helft rond en op de soortenlijst prijkten al twee soorten (*Coenagrion pulcellum* 2 en *Ischnura elegans* 2). Meer nog dan we hadden verwacht?

De weersomstandigheden hadden ons doen besluiten de paddestoelen en plantjes wat meer aandacht te geven. Met onze neus op de grond bereikten we het mooiste stukje van het gebied, een strook van ongeveer 10 bij 75 meter) met veenmos, gewone waterbies, waternavel, kleine en ronde zonnedauw, dophei en (natuurlijk) pitrus en pijpestrootje, want een ongestoord hoogveengebiedje was het allang niet meer.

Platycnemis pennipes. Opeens zat ie er, op een pijpestrootje, een jong mannetje. We waren verrast. Het adrenalinepeil steeg, de gemoedelijke sjocsfeer verdween, de onrust die je voelt kriebelen als je op zoek bent naar iets onverwachts kwam weer boven. Nog een mannetje vloog er en een vrouwtje. Drie exemplaren dus. Alle drie met minder zwart op het achterlijf dan de lichtste figuur uit Geijskes en Van Tol (fig. 116-117). De donkere lengtestreepjes op segment 5 en 6 ontbraken geheel, op segment 4 waren hele dunne streepjes te zien. De stipjes waren er wel. Volgens Geijskes en Van Tol leeft de larve van *Platycnemis pennipes* in riviertjes en zwakstromende beken met drijvende waterplanten en bij uitzondering in heldere vijvers. De imagines verschijnen van begin mei tot eind juli. Ze vliegen slecht en zitten veel in gras niet ver van de oevers.

Achterlijftekening
Platycnemis pennipes
(Uit ODON-tabel)

De door ons waargenomen exemplaren kwamen waarschijnlijk niet uit een zwakstromende beek. De dichtstbijzijnde beek was de Drentse Aa en die was ongeveer 2 km ver. Voor een slechte vlieger en helemaal voor het jonge mannetje met zijn zachte vleugels is dat denk ik te ver. Het dichtstbijzijnde water was de grote plas met aardige golfslag, brasems en weinig waterplanten, bepaald niet helder dus. Andere potentiële plaatsen in de buurt zijn wat plassen (*Orthetrum cancellatum* 2 ex) op zeker een paar honderd meter afstand, deels door het bos. Of een ven met een diameter van zo'n 30 m omgeven door bos, ook op een paar honderd meter afstand, maar met waterplanten: rossig fonteinkruid, waterviolier, kikkerbeet, waterpest en gele plomp. Wellicht zullen nieuwe bezoeken ons raadsel oplossen.

Bij dit ven vlogen nog wat aanvullingen op de soortenlijst van die dag: *Erythromma najas* (1 ex), *Cordulia aenea* (1 ex), *I. elegans* (bezig een haftelarve naar binnen te werken). Na een dooppartij, waarbij nu eens niet de klunzen, maar enkele gerenommeerde excursiegangers slachtoffer waren, zetten we koers naar een ten zuidwesten van het Yderveen gelegen plas. Op 50 m afstand van de landingsbaan van Groninger Airport Eelde, middenin een zwaar bemest weiland, is een stukje "natuur" bewaard gebleven van 100 bij 200 m. Van een afstand lijkt het een door prikkeldraad omgeven pitrusveld, met een paar berken. Dichterbij gekomen blijkt dit alleen de oever van een zwarte veenplas te zijn. Tussen de pitrus vind je er veenmoskussens en veenbes. Hier vlogen: *Lestes sponsa* (10 ex.), *Orthetrum cancellatum* (5), *Somatochlora metallica* (1), *Enallagma cyathigerum* (60) en *I. elegans* (10). En terwijl de halve excursie alweer bij de fietsen stond werd met een uitbundige kreet de tweede verrassing van deze "slecht-weer-libellen-excursie" meegedeeld: *Ceriagrion tenellum*. Een jong mannetje fladderde onbevangen tussen de pitruspollen toen een groot net hem wreed uit de lucht schepte.

Het was hoog tijd voor een ijsje om deze excursie gepast af te sluiten. Op de terugweg maakten we een stop bij de Dr'Aa, maar voor libellen was het te laat geworden. De wind wakkerde aan.

Irene Tieleman
Bergstraat 57
9717 LS Groningen